

ประเทศไทยต้องการนโยบายประชากร ในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

เสนอโดย

ศาสตราจารย์ ทวี แรงขำ

ในการสัมมนาเรื่อง “ประชากรของประเทศไทย”
ณ ศาลาสันติธรรม เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๖

ปัจจุบันนี้ได้มีผู้สนใจเกี่ยวกับปัญหาการเพิ่มทวีของประชากร
ของโลกมาก เพราะคนเป็นจำนวนมากคิดว่าถ้าอัตราการเพิ่มทวี
ของประชากรของโลกเป็นไปเรื่อยๆ ดังที่เป็นมาแล้ว อาจทำให้เกิด
ความแออัดและไม่มีอาหารพอเพียงที่จะเลี้ยงดูกันได้ทั่วถึง ในที่สุดอาจ
นำมาซึ่งความเลื่อมและความลำบากยากแค้นของมวลมนุษยชาติ ฝ่ายที่
มีความเห็นในทางตรงข้าม ก็ได้ค้นคว้าและศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นว่าผล
ดังกล่าวไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ เพราะมนุษย์เรารู้จักปรับปรุงตนเองและหา
ทางต่อสู้เอาชนะธรรมชาติได้ตลอดมา ฝ่ายนี้ได้ชี้ให้เห็นประจักษ์
พยานที่เป็นมาแล้วในอดีตหลายประการที่แสดงให้เห็นว่า อัตราการ
เพิ่มของประชากรจะมีเป็นไปในทางเพิ่มทวีโดยไม่มีที่สิ้นสุด

เรื่องประชากรนี้เป็นปัญหาเกี่ยวข้องกันหลายทาง ถ้าพิจารณา
หนักไปในทางใดก็ย่อมกระทบต่อผลในทางอื่นได้ จึงเป็นปัญหาที่กว้าง

ขวางละเอียดอ่อนและสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศไทย การพิจารณากำหนดนโยบายเรื่องนี้จึงต้องพิจารณาไตร่ตรองทบทวนโดยถี่ถ้วนที่สุด ผู้เสนอมีความยินดีที่มีโอกาสได้เสนอทัศนะ หลักการและประสพการณ์เท่าที่มีต่อที่ประชุมนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาในปัญหาอันสำคัญนี้

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีนักเศรษฐกิจ นักการเมือง รวมทั้งนักปกครอง มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่ายเช่นเดียวกับผู้สนใจในปัญหาประชากรในต่างประเทศที่กล่าวมาข้างบนนี้ ฝ่ายหนึ่งมีความรู้สึกคล้อยไปในทางปรวิติกรเรื่องประชากรจะดันโลก เมื่อได้ยินการประกาศชักชวนให้ช่วยกันคุมกำเนิดเพื่อชะงักการเพิ่มโดยเร็วของพลโลก ก็มีความรู้สึกคล้อยตามว่า ประชาชนชาวไทยน่าจะให้ความร่วมมือในโครงการลดปริมาณการเกิดนี้ด้วย และบางท่านยังมีความเห็นต่อไปด้วยว่า ในระหว่างที่รัฐบาลไทยกำลังดำเนินการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมอยู่นี้ โครงการดังกล่าวอาจจะไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าอัตราการเพิ่มทวีของประชากรยังคงเป็นอยู่ในอัตราเช่นที่เป็นมาแล้ว โดยให้เหตุผลว่าผลิตภัณฑ์ที่ได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาการจะถูกนำมาใช้เลี้ยงประชากรที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ฉะนั้น จึงเห็นว่า ถ้าประเทศไทยจะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ได้ผล ก็จำเป็นต้องลดหรือชะงักการเพิ่มทวีของจำนวนประชากรให้น้อยลงก่อน โภคทรัพย์ที่ออกเงยขึ้นจะได้นำมาใช้ในการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรตามความประสงค์ได้

อีกฝ่ายหนึ่งที่มีความเห็นตรงข้ามกับฝ่ายที่กล่าวแล้ว อ้างว่าประเทศไทยยังมีประชกรน้อย ประเทศไทยยังมีที่ดินรกร้างว่างเปล่า

ที่พอจะบุกเบิกทำประโยชน์ได้อีกเป็นจำนวนมาก และถ้าถ้าเทียบ ประเทศไทยกับประเทศใกล้เคียง เช่น จีน ญี่ปุ่น อินเดีย อินโดนีเซีย และ ฟิลิปปินส์ แล้ว ประเทศไทยยังมีความหนาแน่นถั่วเหลืองของ ประชากรต่อเนื้อที่ ๑ ตารางกิโลเมตร เปรียบกว่าประเทศเหล่านี้ เป็นอันมาก ฝ่ายนี้มีความเห็นต่อไปว่า แม้ในทางพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาตินั้น ประชากรย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาดังกล่าวได้ผลอย่างจริงจัง โดยให้เหตุผลว่า เมื่อมี ประชากรมากความต้องการในด้านบริโภคนิยมมากขึ้นด้วย มิฉะนั้นผลิต ผลที่ได้เพิ่มจากการพัฒนาจะนำไปใช้ทางอื่นไม่หมด และอาจเป็นผล ให้ราคาโภคทรัพย์ตกต่ำลงได้ นอกจากนี้ ในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวนั้น จำเป็นต้องใช้แรงงานและเจ้าหน้าที่อีกมากมายสำหรับ ปฏิบัติตามโครงการ ถ้ามีประชากรไม่พอเพียงก็ไม่สามารถจะปฏิบัติตามโครงการได้ นี่เป็นเหตุผลย่อยๆ ของฝ่ายที่เห็นว่าประเทศไทยยังไม่จำเป็นต้องเร่งเสริมให้มีการคุมกำเนิดหรือลดอัตราเกิดกันอย่างจริงจังตามที่มิชชันนารี

ผู้เสนอได้เคยศึกษาและวิจัยเรื่องปัญหาการเพิ่มทวีของประชากรในประเทศไทยร่วมกับ นายบัณฑิต กันตะบุตร ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติกลาง สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ และ ดร. กัณฑ์ มาตุนิวันต์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษาถึงทฤษฎีแนวความคิดเกี่ยวกับการเพิ่มของประชากรตามที่ได้มีผู้ศึกษาหรือตั้งไว้ว่ามีหลักการและความเป็นมาอย่างไร ได้ศึกษาถึงลักษณะการเพิ่มทวีของประชากรในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และ ญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อดำรงดูว่าแนวโน้มของการเพิ่ม

ประชากรในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้มีลักษณะอย่างไร สอดคล้องกับ ทฤษฎีหรือแนวความคิดเห็นของนักสถิติประชากรประชากรใดหรือไม่ และได้ศึกษาถึงลักษณะการเพิ่มทวีของประชากรในประเทศไทยเท่าที่ เป็นมาแล้ว โดยอาศัยสถิติจากการสำรวจสำมะโนครัวที่ประเทศไทย ได้เคยทำได้แล้วในปีต่าง ๆ เป็นเครื่องประกอบการพิจารณา และจาก การศึกษาทั้งทางทฤษฎีและเปรียบเทียบอัตราเพิ่มของประชากรบาง ประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วยนี้ ซึ่งจะเป็นผลให้ประเทศไทยได้มี โอกาสพิจารณาตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าประเทศไทยควรกำหนดนโยบาย ในเรื่องนี้ประชากรใด

คงไม่เกินความจริงที่จะกล่าวได้ว่า ได้มีผู้เอาใจใส่ศึกษาปัญหา เกี่ยวกับประชากรของโลกมาตั้งแต่ตอนปลายศตวรรษที่สิบแปด ทั้งๆ ที่ในสมัยนั้นประชากรของโลกก็มีไม่มากนักน่าวิตก แต่ความเห็นของ ผู้ที่ทำการศึกษาเรื่องการเพิ่มทวีของประชากรก็ได้แตกแยกออกเป็น สองฝ่ายตลอดมา หาดกกลงและยุดกันได้ไม่จนทุกวันนี้ บางท่านอ้าง ว่าสิ่งที่ตนค้นพบนั้นเป็นทฤษฎีซึ่งได้พิสูจน์แล้ว บางท่านก็ว่าเป็นแต่ เพียงความคิดเห็นและหลักการ แต่จะเป็นทฤษฎีหรือแนวความคิดก็ ตาม ย่อมมีฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยโต้แย้งเสมอมา และในที่สุดก็ไม่มีฝ่ายใด สามารถยืนยันได้เด็ดขาดว่าทฤษฎีหรือความคิดของฝ่ายตนเป็นฝ่ายที่ ถูกต้องแท้จริง ทั้งนี้ เพราะขาดสถิติที่แน่นอนเกี่ยวกับประชากรของ โลกประการหนึ่ง กับลักษณะการเพิ่มทวีและสาเหตุต่างๆ เกี่ยวกับ การเพิ่มและการลดของประชากรในแต่ละประเทศย่อมผิดแผกแตกต่าง กันไปตามภูมิประเทศ เหตุการณ์ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทางการเมืองส่วนใหญ่นี้ ซึ่งน่าจะถือได้ว่านโยบายเรื่องของประชากรนี้

อาจเป็นปัญหาของแต่ละประเทศและอาจไม่ตรงกับนโยบายขององค์
กรโลกได้

ได้เคยมีผู้เห็นว่าจำนวนประชากรจะเพิ่มขึ้นจนไม่ได้ลัดหน้า
กับปริมาณอาหารและเครื่องยังชีพ ในปี ค.ศ. ๑๗๙๘ Thomas Robert
Malthus นักบวชและนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้เขียนหนังสือ
เกี่ยวกับเรื่องประชากรขึ้นเรื่องหนึ่งซึ่งเรียกชื่อสั้น ๆ ว่า "An Essay on
the Principle of Population" Malthus ได้พยายามชี้ให้เห็นธรรมชาติ
ของการเพิ่มปริมาณของอาหารว่าเป็นไปในอัตราเลขคณิต (Arithme-
tical Progression) ส่วนการเพิ่มตัวของจำนวนประชากรนั้น Malthus
เห็นว่าเป็นไปในอัตราเรขาคณิต (Geometrical Progression) ถ้าปล่อย
ให้ความโน้มเอียงของอัตราเพิ่มเป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว ไม่นานนัก
จำนวนมนุษย์จะมากมายเกินกว่าปริมาณอาหารที่ผลิตได้ ผลก็คือ จะ
เกิดความอดอยาก ชาติแคตจน และในที่สุดจะนำความเสื่อมและความ
ยากแค้น (Vice and Misery) มาสู่มวลมนุษย์เอง เพื่อที่จะหลีกเลี่ยง
ผลร้ายดังกล่าว Malthus เสนอแนะให้ใช้วิธีจำกัดการเกิด เรียกว่า
"Moral Restraint" ซึ่งทำได้โดยขอให้หนุ่มสาวทั้งหลายยึดอายุที่จะทำ
การสมรสให้ยาวออกไป กล่าวอีกนัยหนึ่ง Malthus มีความเห็นว่า
ประชากรไม่ควรทำการสมรสในวัยหนุ่มนัก เช่น ก่อนอายุครบ ๒๕
หรือ ๓๐ ปี เป็นต้น

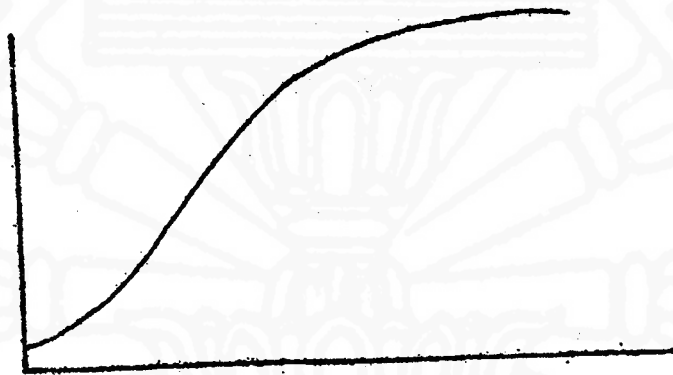
แนวความคิดเรื่องการเพิ่มตัวของประชากรของ Malthus นี้ แม้
จะมีผู้คัดค้านเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่ก็มีผู้เห็นตามด้วยเป็นจำนวนไม่
น้อย เรื่องราวที่ได้เขียนไว้ โดยเฉพาะในประเทศฝรั่งเศสนั้นจำมีผู้

เห็นตามความคิดของ Malthus มากที่สุด เช่น J.B. Say นักเศรษฐศาสตร์นามอุโฆษของฝรั่งเศสก็เชื่อว่า ประชากรจะต้องจำกัดจำนวนของตนเองให้ได้สัดส่วนกับเครื่องยังชีพ มิฉะนั้นจะเกิดความเดือดร้อน Joseph Garnier บรรณาธิการวารสาร Journal des Economistes ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดอย่างแข็งขัน ฉะนั้น จึงปรากฏต่อมาว่าอัตราเกิดของประเทศฝรั่งเศสมีจำนวนค่อนข้างคงที่หรือลดลงตลอดระยะเวลากว่าร้อยปีที่ผ่านมา ในระยะหลังนี้ฝรั่งเศสกลับประสงค์จะให้มีการเพิ่มประชากรขึ้น แต่ก็เป็นการยากที่จะทำได้

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของ Malthus ได้พยายามที่จะเสนอทฤษฎีและแนวความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องประชากรไว้ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มย่อย คือ กลุ่มหนึ่งคัดค้านโดยอาศัยหลักวัฒนธรรมเป็นมูลฐาน (Cultural Theories) และอีกกลุ่มหนึ่งคัดค้านโดยอาศัยหลักชีววิทยาเป็นมูลฐาน (Biological Theories)

ผู้เสนอและคณะผู้วิจัยหลักการได้พิจารณาทฤษฎีเรื่องการเพิ่มของประชากร และทั้งหมดรู้สึกเชื่อในกฎเกณฑ์ของ Pearl และ Reed ซึ่งได้ทำการทดลองค้นคว้า (research) เกี่ยวกับการขยายปริมาณของเห็ดรา (yeast) ชนิดหนึ่ง การเพิ่มทวีของจำนวนแมลงวันชนิดหนึ่ง (*Drosophila Melanogaster*) และอัตราเพิ่มของไก่ที่ทดลองเลี้ยงโดยได้ทำการทดลองหลายๆ ครั้ง และปรากฏว่าวิถีของการเพิ่มนี้เมื่อเขียนเป็นเส้นกราฟจะมีลักษณะคล้ายตัว S ยึด ซึ่งเรียกว่า "Logistic Curve" ดังรูปต่อไปนี้

ภาพแสดงลักษณะวิถีการเพิ่มของประชากร
ตามทฤษฎีของ Pearl และ Reed

Pearl เชื่อว่าสูตรการเพิ่มที่เขาตั้งขึ้นนั้นควรจะใช้ได้กับอัตรา
การเพิ่มของประชากรในประเทศต่างๆ กล่าวคือ เมื่ออัตราเพิ่มได้ทวิ
จนถึงจุดๆ หนึ่งแล้ว อัตราเพิ่มจะลดลง ในที่สุดจะคงที่ ไม่มีการเพิ่ม
จนกว่าจะพบระบบเศรษฐกิจใหม่ที่สามารทำให้มนุษย์เพิ่มปริมาณ
อาหารและเครื่องยังชีพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมแล้ว จำนวนประชากรอาจ
จะเริ่มเพิ่มอีกเป็นรอบใหม่ได้ เมื่อได้พิจารณาถึงวิถีของการเพิ่มประ-
ชากรของประเทศต่างๆ แล้วก็จะเห็นได้ว่ารับกันกับเส้น Logistic Curve
นี้เป็นอย่างดี ตัวอย่าง เช่น สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้ทำการสำรวจสำมะโนครัวครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.
๑๗๙๐ (พ.ศ. ๒๓๓๓) ปรากฏว่ามีประชากรเพียง ๓.๙ ล้าน หลังจาก
นั้นได้มีการสำรวจสำมะโนครัว ทุกๆสิบปี ครั้งหลังที่สุดได้ทำการ
สำรวจเมื่อปี ๑๙๕๐ ได้ยอดจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๕๐ ล้าน ฉะนั้น
ในช่วงระยะเวลา ๑๖๐ ปีที่ล่วงมาแล้ว จะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาที่มีประชากร

เพิ่มขึ้นหลายสิบเท่าตัว จำนวนประชากรที่ปรากฏจากการสำรวจแต่
เดิกรวมมีดังต่อไปนี้

สถิติจำนวนประชากรของสหรัฐอเมริกา

๑๗๕๐ — ๑๙๕๐

ปี	จำนวนประชากร	เพิ่มขึ้นพันละ
๑๗๕๐	๓,๘๒๙,๒๓๔	—
๑๗๐๐	๕,๓๐๘,๔๘๓	๓๕.๓
๑๗๑๐	๘,๒๓๙,๘๘๓	๓๖.๔
๑๗๒๐	๙,๖๓๘,๔๕๓	๓๓.๓
๑๗๓๐	๑๒,๘๖๖,๐๒๐	๓๓.๕
๑๗๔๐	๑๗,๐๖๙,๔๕๓	๓๒.๗
๑๗๕๐	๒๓,๑๙๑,๘๗๖	๓๕.๘
๑๗๖๐	๓๑,๔๔๓,๓๒๓	๓๕.๖
๑๗๗๐	๓๙,๘๓๘,๔๔๙	๒๖.๖
๑๗๘๐	๕๐,๑๕๕,๗๘๓	๒๖.๐
๑๗๙๐	๖๒,๙๔๗,๗๑๔	๒๕.๕
๑๘๐๐	๗๕,๙๙๔,๕๗๕	๒๐.๗
๑๘๑๐	๙๑,๙๗๒,๒๖๖	๒๑.๐
๑๘๒๐	๑๐๕,๗๑๐,๖๒๐	๑๔.๘
๑๘๓๐	๑๒๒,๗๗๕,๐๔๖	๑๖.๑

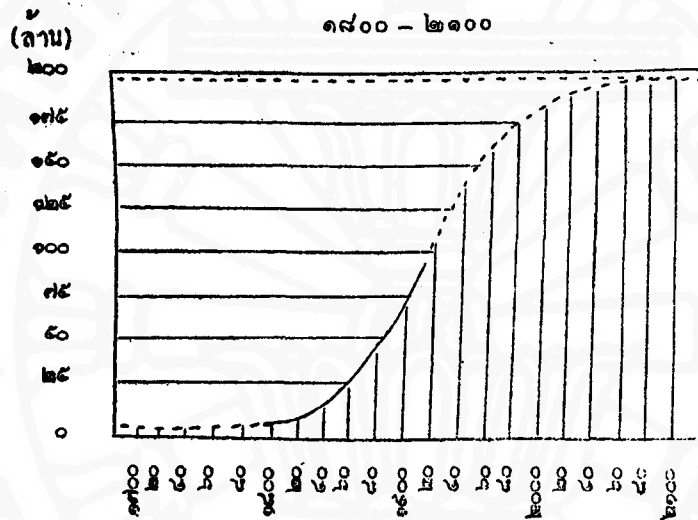
ปี	จำนวนประชากร	เพิ่มขึ้นพันละ
๑๙๔๐	๑๓๑,๖๒๙,๒๗๕	๗.๒
๑๙๕๐	๑๕๐,๖๙๗,๓๖๓	๑๔.๕

จากสถิติข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชากรของสหรัฐอเมริกาเพิ่มสูงระหว่างอัตราพันละ ๓๒-๓๖ ต่อปี นับแต่ ค.ศ. ๑๗๙๐ ถึง ค.ศ. ๑๘๖๐ หลังจากนั้นได้ลดลงเรื่อยๆ จนเหลือพันละ ๑๔.๕ ต่อปี ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และปีที่เพิ่มต่ำที่สุดได้แก่ปี ค.ศ. ๑๙๔๐ ซึ่งเพิ่มเพียงพันละ ๗.๒ ต่อปี ฉะนั้น แม้จำนวนประชากรของสหรัฐอเมริกาจะเพิ่มขึ้นกว่าเดิมมากมาย แต่ปรากฏว่า ในระยะหลังจากค.ศ. ๑๘๖๐ เป็นต้นมา อัตราเพิ่มได้ลดลงจากพันละประมาณ ๓๐ เศษ ต่อปี เหลือเพียงพันละ ๑๔ เศษ ต่อปี ในปี ๑๙๕๐

การที่อัตราเพิ่มของประชากรในสหรัฐอเมริกาลดลงในระยะหลัง อาจพิจารณาได้ว่าเนื่องจากความหนาแน่นของประชากรได้ทวีขึ้นอัตราเกิดจึงได้ลดต่ำลง หรืออาจกล่าวได้ว่าเนื่องจากสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมเป็นหลักมาสู่ระบบอุตสาหกรรมเป็นหลัก ประชากรมีการศึกษาคีขึ้น บ้านเมืองเจริญมากขึ้น และเร่ร่อนขยายออกไป จึงเป็นเหตุให้อัตราลดต่ำลง และเกินไปตามหลักที่ Pearl ได้เสนอไว้

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๕ Pearl ได้ใช้หลัก "Logistic Curve" ประมาณจำนวนประชากรของสหรัฐอเมริกา จนถึงปี ค.ศ. ๒๓๐๐ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพแสดงจำนวนประชากรของสหรัฐอเมริกา

Pearl ได้ใช้ตัวเลขสถิติประชากรของสหรัฐอเมริกาเริ่มแต่ปี ๑๗๙๐ ที่รวบรวมได้ทุกๆสิบปี จนถึง ๑๘๒๐ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีการสำรวจสำมะโนครัว

ถ้านำผลการคาดคะเนของ Pearl ซึ่งทำได้ว่า ๓๕ ปีมาแล้ว เปรียบเทียบกับยอดประชากรที่มีการสำรวจจริงในปี ๑๘๓๐-๑๘๕๐ จะเห็นว่าเป็นไปตามตัวเลขการคาดคะเนของ Pearl อย่างใกล้เคียงความจริงมาก

เมื่อมาพิจารณาสถิติประชากรของประเทศไทยซึ่งได้เริ่มทำการสำรวจครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ และในคราวต่อมา ปรากฏจำนวนประชากรมีดังนี้:-

สถิติจำนวนประชากรของประเทศไทย

๒๔๕๓ - ๒๕๐๓

พ.ศ.	จำนวนประชากร	อัตราเพิ่มต่อปีพันละ
๒๔๕๓	๘,๓๔๙,๔๘๗	-
๒๔๖๒	๙,๒๐๗,๓๕๕	๓๓.๖
๒๔๗๒	๑๓,๕๐๖,๒๐๗	๒๒.๖
๒๔๘๐	๑๔,๔๖๔,๑๐๕	๒๘.๙
๒๔๙๐	๑๗,๔๔๒,๖๘๙	๓๘.๙
๒๔๙๙	๒๒,๘๓๓,๗๐๓	๓๐.๓
๒๕๐๓	๒๕,๕๓๙,๙๖๕	๓๕.๘

จากสถิติที่รวบรวมได้จะเห็นว่า การเพิ่มของประชากรของประเทศไทยมีอัตราสูงมาก คือ เพิ่มขึ้นประมาณพันละ ๒๐ - ๓๐ ต่อปี ในระยะหลังนี้ โดยเฉพาะในปี ๒๕๐๓ นั้นยังเชียบชั้นสูงมาก ปีที่ต่ำสุดได้แก่ปี ๒๔๙๐ ทั้งนี้ เพราะระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘ เป็นระยะเวลาดังคราม ประชากรต้องอพยพเร่ร่อนและได้รับภัยพิบัติต่าง ๆ นานา ฉะนั้น อัตราเพิ่มตามผลของการสำรวจในปี ๒๔๙๐ จึงต่ำกว่าปีอื่นๆ

การเพิ่มของประชากรแต่ละประเทศ ก็คือผลต่างที่ได้จากจำนวนคนเกิดมากกว่าคนตายรวมกับผลต่างของจำนวนคนเข้าเมืองและออกไป แต่จำนวนที่สำคัญอันน่าสนใจนั้น คือผลต่างของจำนวนคนเกิดกับคนตายซึ่งเรียกว่าจำนวนเพิ่มตามธรรมชาติ (Natural Increase) จากสถิติคนเกิด คนตาย ที่รวบรวมได้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๐ ปรากฏดังนี้

คนเกิด คนตาย และจำนวนเพิ่มของประชากร

๒๔๘๖ - ๒๕๐๐

ปี	คนเกิด		คนตาย		คนเพิ่ม	
	จำนวน	อัตรา พันละ	จำนวน	อัตรา พันละ	จำนวน	อัตรา พันละ
๒๔๘๖	๕๘๘,๘๗๐	๓๓.๙	๒๙๗,๐๕๓	๑๗.๑	๒๙๑,๘๑๗	๑๖.๘
๒๔๘๗	๕๒๕,๔๔๖	๒๙.๗	๒๘๙,๕๔๐	๑๖.๔	๒๓๕,๙๐๖	๑๓.๓
๒๔๘๘	๔๓๓,๒๖๑	๒๔.๐	๒๗๖,๕๘๒	๑๕.๓	๑๕๖,๖๗๙	๘.๗
๒๔๘๙	๔๑๑,๘๓๕	๒๓.๐	๒๕๙,๐๖๖	๑๔.๕	๑๕๒,๗๖๙	๘.๕
๒๔๙๐	๔๑๓,๔๓๐	๒๓.๖	๒๓๔,๓๑๕	๑๓.๔	๑๗๙,๑๑๕	๑๐.๒
๒๔๙๑	๔๒๖,๐๕๔	๒๔.๐	๑๘๙,๙๖๘	๑๐.๗	๒๓๖,๐๘๖	๑๓.๓
๒๔๙๒	๕๐๔,๖๘๒	๒๗.๙	๑๖๑,๔๐๓	๑๐.๕	๓๔๓,๒๗๙	๑๗.๔
๒๔๙๓	๕๒๕,๐๘๐	๒๘.๖	๑๘๔,๔๕๔	๑๐.๐	๓๔๐,๖๒๕	๑๘.๖
๒๔๙๔	๕๕๒,๗๔๑	๒๙.๖	๑๙๓,๘๙๗	๑๐.๔	๓๕๘,๘๔๔	๑๙.๒
๒๔๙๕	๕๗๓,๔๖๐	๓๐.๒	๑๘๖,๒๑๑	๑๐.๐	๓๘๗,๒๔๙	๒๐.๒
๒๔๙๖	๖๐๗,๑๘๘	๓๑.๕	๑๘๓,๐๖๖	๙.๕	๔๒๔,๑๒๒	๒๒.๐
๒๔๙๗	๖๘๑,๗๙๒	๓๔.๘	๑๙๒,๕๙๕	๙.๘	๔๘๙,๑๙๗	๒๕.๐
๒๔๙๘	๖๙๔,๙๘๕	๓๕.๐	๑๘๗,๖๖๖	๙.๔	๕๐๗,๓๑๙	๒๕.๖
๒๔๙๙	๗๗๓,๗๕๖	๓๘.๐	๒๐๒,๐๑๗	๙.๑	๕๗๑,๗๓๙	๒๘.๙
๒๕๐๐	๗๗๑,๒๔๒	๓๓.๗	๒๑๘,๑๓๓	๙.๕	๕๕๓,๑๐๙	๒๔.๒

ในช่วงอัตราเกิดคิดต่อพัน ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ประชากรในประเทศไทยมีอัตราเกิดพันละ ๓๓.๙ หลังจากนั้นอัตราเกิดได้

ลดลงอยู่ระหว่างพันละ ๒๓ - ๒๗ ต่อปี ตั้งแต่ปี ๒๔๗๗-๒๔๙๔ เหตุผล
เนื่องจากสงครามและผลกระทบของสงครามที่กล่าวมาแล้ว นับแต่ปี
๒๔๙๕ ซึ่งภาวะการเงินและการครองชีพค่อยดีขึ้น อัตราเกิดของ
ประชากรได้เปลี่ยนเป็นพันละกว่า ๓๐ อีกระยะหนึ่ง จนถึงพันละ ๓๗
ในปี ๒๔๙๘ ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่สูงที่สุด แต่ในปี ๒๕๐๐ อัตราเกิด
ได้ลดลงเล็กน้อย คือเหลือพันละประมาณ ๓๓

พิจารณาจากตัวเลขในด้านคนตายบ้าง จะเห็นว่าอัตราการตายของ
ประชากรในประเทศไทยได้ลดลงจากพันละประมาณ ๑๗ ในปี ๒๔๙๖ และ
ลดลงเรื่อย ๆ ทุกปีจนเหลือปีละประมาณพันละ ๙ มาตั้งแต่ปี ๒๔๙๖ เป็น
ต้นมา อัตราตายที่ลดต่ำลงนี้ ถ้าการสถิติถูกต้องย่อมเป็นเครื่องแสดงว่า
ประชาชนมีสุขภาพและพละอนามัยดีขึ้น และรวมถึงการแพทย์ การด่า-
ยารจนได้เจริญก้าวหน้า จึงสามารถช่วยชีวิตมนุษย์ให้รอดพ้นจาก
จากความตายได้มากยิ่งขึ้น แต่โดยที่อัตราการตายในระยะเวลานี้ต่ำมาก
เกือบเท่า ๆ กับของสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่ผุดงักเกิดว่าการจดทะเบียน
คนเกิดคนตายอาจจะคลาดเคลื่อนไปมาก และเมื่อพิจารณาการเพิ่ม
ปรากฏว่าอัตราได้สูงขึ้นมากในระยะหลัง จากปี ๒๔๙๒ ซึ่งมีอัตรา
พันละ ๑๗ ต่อปี เป็นพันละ ๒๗ ต่อปี ในปี ๒๔๙๗ แต่ลดลงเหลือพันละ
๒๔ ในปี ๒๕๐๐ ที่อัตราเพิ่มสูงขึ้นนี้เป็นผลเนื่องจากอัตราการตายลดต่ำลง
มากเป็นสำคัญ

อาศัยข้อมูลและทฤษฎีเรื่องประชากรตั้งเสนอมายังต้น ถ้าจะ
มีปัญหว่า ประเทศไทยต้องการนโยบายประชากรในปัจจุบันหรือไม่
อย่างไรแล้ว ผู้เสนอขอแยกเรื่องประชากรออกเป็น ๒ ทาง คือ เกี่ยว
ด้วยจำนวน (quantity) ทางหนึ่ง และเกี่ยวกับคุณภาพ (quality)

อีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะเรื่องจำนวน (quantity) ซึ่งมีผู้วัดกและหนักใจกันมากดังได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เสนอมีข้อพิจารณา ดังนี้

๑. พิจารณาในทางทฤษฎีการเพิ่มประชากร เมื่อได้พิจารณาทฤษฎีเกี่ยวกับการเพิ่มทวีของประชากรแล้ว แนวความคิดของ Malthus เกี่ยวกับการเพิ่มทวีของประชากรโดยสูตรเรขาคณิต ซึ่งว่า จะไม่ได้สัดส่วนกับการเพิ่มทวีของอาหารและเครื่องยังชีพ ซึ่งเพิ่มโดยสูตรเลขคณิตนั้น มีข้อที่อาจแย้งได้หลายประการ

ประการแรก Malthus พิจารณาระบบเศรษฐกิจตามแบบเกษตรกรรมตามที่เป็นอยู่ในขณะนั้น คือ รายได้ของประชาชาติและเครื่องยังชีพของประชากรได้มาจากพืชผลทางเกษตรซึ่งมีขอบเขตแห่งการผลิตเพียงในอาณาจักรของประเทศหนึ่งๆ เท่านั้น แต่ในสมัยต่อมาปรากฏว่า ระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ระหว่างประเทศซึ่ง Malthus มิได้สังเกตเห็นได้ช่วยให้ประเทศที่มีประชากรหนาแน่นสามารถผลิตสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศและสามารถซื้อหาพืชผลทางเกษตรมาเลี้ยงประชากรในประเทศของตนได้พอเพียง

ประการที่สอง Malthus มิได้คาดคิดว่า เครื่องจักรและวิทยาการในสมัยต่อมาจะมีบทบาทอันสำคัญในการเพิ่มพูนผลิตผลทางเกษตรได้ Malthus มีความเห็นแต่เพียงว่า ลักษณะการเพิ่มของอาหารเป็นไปในแบบเลขคณิต คือ จาก ๑ เป็น ๒, ๓, ๔, ๕, ตามลำดับ ทั้งนี้ เพราะการผลิตได้ถูกจำกัดโดยพื้นที่ที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ทางหนึ่ง และกำลังแรงงานตลอดจนวิธีการผลิตตามแบบที่เป็นอยู่อีกทางหนึ่ง แต่ในระยะหลังปรากฏว่า ประเทศที่มีที่ดินกว้างขวางพอที่จะขยายการเพาะปลูกออกไปได้ ได้ใช้เครื่องจักรกับความรูทาง

วิทยาศาสตร์เข้าช่วยในการประกอบการเพาะปลูกออกไปได้ ไปได้
เครื่องจักรกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยในการประกอบการ
เกษตร เช่น สหรัฐอเมริกา คานาดา ออสเตรเลีย และประเทศใน
ทวีปอเมริกาใต้ เป็นต้น เป็นผลให้ผลิตผลทางเกษตรเพิ่มพูนขึ้นเป็น
จำนวนมากเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศและมีเหลือส่งไป
จำหน่ายในต่างประเทศมีดะมากมาย ด้วยเหตุนี้การคาดคะเนของMalthus
ที่ว่าจำนวนประชากรตามสูตรเรขาคณิตจะกำหนดปริมาณอาหารและ
จะเป็นผลให้มนุษยชาติต้องอดอยากล้มตายหรือประสบกับความหายนะ
ขึ้น ๆ จึงมิได้เกิดขึ้นตามคำกล่าวอ้าง แม้เวลาจะล่วงเลยมากกว่า
๑๖๐ ปีแล้วก็ตาม

ผู้เขียนมีความเชื่อว่าการเพิ่มของประชากรเป็นไปในรูปลักษณะ
Logistic Curve ตามที่ Pearl และ Reed แสดงไว้ ประชากรจะไม่เพิ่ม
จำนวนตามสูตรเรขาคณิตต่อไป แต่มีอิทธิพลบางอย่างอันอาจเกิด
จากความนึกคิดทางด้านจิตใจของมนุษย์เองที่จะได้ดำรงตนให้อยู่เป็น
สุขและปลอดภัย ทำให้มนุษย์รู้จักปรับปรุงตนเองและการแพร่พันธุ์
ของตนให้เหมาะสมกับอัตราความหนาแน่นอันเกิดขึ้นต่อพื้นที่ที่มีอยู่และ
ระบบเศรษฐกิจซึ่งเป็นสายโลหิตหล่อเลี้ยงสังคมนั้น และจากผลการ
ศึกษาสถิติประชากรของประเทศต่างๆ ปรากฏว่าลักษณะการเพิ่ม
ทวีของประชากรในทุกประเทศที่เจริญแล้วเป็นไปตามหลักนี้

๒. พิจารณาจากสาเหตุอื่นๆ ถ้าพิจารณาจากสาเหตุอื่น
อื่นๆ ซึ่งมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับอัตราเพิ่มประชากรตามที่ศึกษาจาก
สถิติประชากรในหลายประเทศ อาจกล่าวได้ว่า

- ก. ประชากรในประเทศที่มีความเจริญในทางอุตสาหกรรมมีอัตราเกิดต่ำกว่าประเทศที่มีการอุตสาหกรรมน้อย หรือยังคงอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม
- ข. ประชากรที่มีการศึกษาสูงมีบุตรน้อยกว่าประชากรที่มีการศึกษาน้อย
- ค. ประชากรที่มีรายได้ดี มีฐานะการครองชีพสูง มีบุตรน้อยกว่าประชากรที่มีรายได้น้อย มีมาตรฐานการครองชีพต่ำ
- ง. ประชากรที่ประกอบอาชีพอิสระและอาชีพที่ใช้ฝีมือ ความชำนาญ มีบุตรน้อยกว่าประชากรที่ประกอบอาชีพรับจ้างทำงานด้วยแรงงานโดยตรง

แม้การศึกษาข้างบนนี้จะเป็นการศึกษาจากผลมากกว่าการศึกษาจากเหตุ แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ประสิทธิภาพได้เป็นเช่นนั้นในทุกสังคมและทุกประเทศ อย่างไรก็ตาม ถ้าเหตุดังกล่าวข้างบนนี้มีความสัมพันธ์กันโดยใกล้ชิด ฉะนั้นบางท่านจึงเลือกถือหลักใหญ่เพียงว่า เมื่อประเทศหรือสังคมใดมีการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ระบบอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่แล้ว อัตราเพิ่มของประชากรในประเทศและสังคมนั้นจะลดลง การถือเอาขนาดแห่งความเจริญทางอุตสาหกรรมเป็นเครื่องชี้การลดอัตราเพิ่มของพลเมืองมีความสะดวกและรวดเร็ว เพราะถ้าพิจารณาโดยลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่าระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับการศึกษา รายได้ และลักษณะอาชีพ ตลอดจนถิ่นที่อยู่ของประชากรอย่างแยกกันเกือบไม่ออก กล่าวคือ ประเทศที่จะมีความเจริญทางอุตสาหกรรมได้ ย่อมต้องอาศัยประชา-

กรมีการศึกษาดี และมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงมาก เนื่องจากการดำเนินงานอุตสาหกรรมทุกประเภทต้องการผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่าง ๆ สูงกว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อประชากรมีการศึกษาระดับสูงมาก จำนวนผู้ประกอบการอิสระก็มากขึ้นเป็นเงาตามตัว รวมทั้งถิ่นที่อยู่ของประชากรในเขตเมือง ตลอดจนรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประชากรโดยทั่วไปก็พลอยสูงขึ้นด้วย

ฉะนั้น จึงเป็นที่หวังได้ว่า เมื่อประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมจนถึงขนาดแล้ว อัตราเกิดและอัตราเพิ่มของประชากรจะลดจำนวนลงเอง เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ที่ได้เป็นมาแล้วในประเทศต่าง ๆ แม้ในขณะนี้ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศไทยเพิ่งเริ่มโครงการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังก็ปรากฏว่าจำนวนบุตรของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ซึ่ง ดร. ศักดิ์ ฝาดขุนรัตน์ ได้ทำการสำรวจและเสนอต่อสภาวิจัยแห่งชาติแล้วนั้น ได้ผลทำนองเดียวกับที่นักการศึกษาประชากรได้ทำการสำรวจมาแล้วในประเทศอื่น คือ ประชากรที่มีการศึกษาดี มีรายได้สูง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้อาศัยอยู่ในเขตตัวเมือง มีบุตรน้อยกว่าประชากรที่มีพื้นการศึกษาต่ำ มีรายได้น้อย อยู่ในเขตชนบท และผู้ที่มีอาชีพเป็นคนงาน

๓. พิจารณาจากสถิติประชากรของประเทศไทย เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีที่ว่า ประชากรของแต่ละประเทศจะเพิ่มขึ้นในลักษณะ Logistic Curve กล่าวคือในระยะแรกๆ จะมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นมาก จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อถึงจุดๆ หนึ่ง อัตราเพิ่มจะค่อยๆ ลดลงจนถึงระดับที่คงตัวไม่มีการเพิ่มเลย ผู้เสนออยู่แก่ใจคือ

ว่าปัจจุบันนี้อัตราเพิ่มของประเทศไทยอยู่ในระดับสูงมาก แต่ผู้เสนอ
ก็ยังมั่นใจว่าอัตรานี้จะเปลี่ยนแปลงลดลงตามวิถีของเส้น Logistic Curve
ถ้าอ่านสถิติอัตราเพิ่มเพียงแต่ปัจจุบันก็น่าจะมีความวิตกกังวลที่มีอยู่ทั่วไป
แต่ถ้ามองเฉยไปถึงอัตราที่จะเป็นไปในอนาคตก็ย่อมคลายความวิตกได้
และถ้าพิจารณาอีกแง่หนึ่งว่าปัจจุบันมีภาวะอยู่ในระยะใด Logistic
Curve กล่าวคือ เอาสถิติประชากรมาเขียนภาพ Logistic Curve ประ-
ชากรของแต่ละประเทศย่อมตกอยู่ในระยะของเส้น Curve ช่วงต่างๆ กัน
ประเทศที่เริ่มต้นก็ยังอยู่ในช่วงแรกซึ่งย่อมมีอัตราเพิ่มสูง บางประเทศ
ก็อยู่ในช่วงปลายซึ่งถึงจุดคงตัว เช่น ฝรั่งเศส ถ้าจะเปรียบก็เหมือน
คนอยู่ในวัยต่างๆ กัน เช่น วัยเด็กอ่อนก็มีอัตราความเติบโตรวดเร็ว
เด็กวัยรุ่นก็เริ่มจะถึงจุดที่เส้นความเติบโตเริ่มชะลอลง และเมื่อถึงวัย
ผู้ใหญ่ก็ถึงระยะที่ไม่เติบโตต่อไปได้อีก ประเทศแต่ละประเทศมีภาวะ
เช่นนี้ต่างกัน สุดแต่ว่าขณะใดจะตกอยู่ในช่วงใดของเส้น Logistic Curve
ตามที่กล่าวมาแล้วสำหรับประเทศไทยจากสถิติจำนวนประชากร อัตราเกิด
อัตราตาย และอัตราเพิ่มตามที่ได้เสนอในตอนต้น ปรากฏว่าในระยะ
๕๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๓ จำนวนประชากรได้เพิ่มทวี
ขึ้นจาก ๔.๓ ล้าน เป็น ๒๕.๕ ล้าน ทั้งนี้ ถ้าพิจารณาตามนัยดังกล่า
ข้างต้นแล้ว ก็จะกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังอยู่ในช่วงแรกของเส้น
Curve หรือถ้าจะเทียบกับความเติบโตของคนแล้วก็เท่ากับอยู่ในวัยเด็ก
อ่อน ซึ่งกำลังจะเติบโตต่อไปในอัตราเติบโตต่างๆ ตามวัยของอายุ
เมื่อข้อพิจารณาของผู้เสนอมันดังกล่าวดังนี้ จึงมีความเห็นว่
ความต้องการนโยบายเกี่ยวกับประชากรปัจจุบันทางจำนวน(quantify)

นี้ ห้ามมีความจำเป็นไม่ จำนวนประชากรของประเทศจะเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้นอีกไม่นานและอัตราเพิ่มจะลดลงตามวิถีของ Logistic Curve ยิ่งกว่านั้น การดำเนินการในทางที่จะชะงักการเพิ่มประชากรนั้นอาจจะได้รับผลกระทบในอนาคตดังที่บางประเทศได้ประสบมาแล้ว ที่กล่าวถึงนี้โดยอาศัยเหตุผล ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาในด้านจำนวนประชากรและความหนาแน่น ถ้าพิจารณาในด้านจำนวนประชากรและความหนาแน่นโดยเทียบเคียงระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ จะเห็นว่า ไทยยังต่ำกว่าประเทศอื่นๆ อีกหลายสิบประเทศ แม้ในทวีปเอเชียด้วยกันก็ต่ำกว่า อินเดีย ปากีสถาน อินโดนีเซีย อินโดจีน จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และ เกาหลี ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศทางตะวันตก ประเทศไทยมีประชากรน้อยกว่าสหรัฐอเมริกา รัสเซีย เยอรมันนี อิตาลี โปแลนด์ สเปน และ สหราชอาณาจักร เป็นจำนวนมาก ทั้งในด้านจำนวนประชากรทั้งสิ้น และอัตราความหนาแน่นถัวเฉลี่ยต่อพื้นที่ ๑ ตารางไมล์ หรือ ตารางกิโลเมตร แม้จะถือจำนวนประชากรซึ่งได้จากการสำรวจจำนวนประชากรครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓ จำนวน ๒๕.๕ ล้าน เทียบกับเนื้อที่ของประเทศไทย ๕๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของประชากรในประเทศไทยก็ตกประมาณ ๕๐ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร เท่านั้น

ทั้งนี้ แสดงว่าในแง่ความหนาแน่นของประชากรแล้ว ประเทศไทยยังอยู่ในฐานะที่รับรองจำนวนประชากรได้อีกมาก ประเทศไทยยังอยู่ในภาวะที่ยังต้องการความเติบโตทางจำนวนประชากรต่อไป

เหมือนผู้เยาว์ที่กำลังจะเติบโตต่อไปอีก ไม่บังคับที่จะชงกเดียว ซึ่งอาจจะกลายเป็นเด็กไม่โตตามวัย หรืออาจจะถึงกับเป็นเด็กพิการได้ในวันข้างหน้า

๒. พิจารณาในด้านเศรษฐกิจ ถ้าพิจารณาในด้านเศรษฐกิจตามทัศนะที่เป็นคุณก็อาจจะกล่าวได้ว่า ประชากรเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ในด้านผู้ผลิตในระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม มีความต้องการคนงานและช่างฝีมือมากกว่าระบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ฉะนั้น ถ้าจะพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม ก็จำเป็นต้องมีประชากรที่มีความรู้ความสามารถและวิชาชีพที่เหมาะสมแก่เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมซึ่งต้องการประชากรเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะพึงแสวงหาแรงงานจากกลุ่มกสิกร โดยวิธีแนะนำให้กสิกรบางส่วนเปลี่ยนอาชีพมาสู่โรงงานสมัยใหม่ แต่วิธีแก้ปัญหาดังกล่าวอาจเป็นไปได้ ก็เมื่อได้มีการพัฒนาการเกษตรโดยใช้เครื่องจักรเครื่องมือเข้าช่วยทดแทนแรงงานที่จะถอนออกไป แต่ถ้ายังไม่สามารถจะนำเครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงมาใช้ทางเกษตรได้อย่างกว้างขวาง การถอนแรงงานจากทางเกษตรก็เป็นไปได้น้อย ซึ่งอาจไม่พอเพียงแก่การดำเนินการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ดังเช่นประเทศในแถบอาฟริกาได้ประสบมาแล้ว

ในด้านผลิตผลทางอุตสาหกรรมก็จำเป็นต้องมีผู้บริโภค และผู้บริโภคภายในประเทศ คือ ประชากร ย่อมมีความสำคัญไม่น้อย เนื่องจากคุณภาพของสินค้าอาจยังไม่ดีถึงขนาด และต้นทุนในการผลิตที่เพิ่งริเริ่มทำขึ้นคงสูงไม่สามารลงไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ ฉะนั้น สิ่งที่ประคองรัฐขึ้นส่วนใหญ่คงใช้เพื่อบริโภคภายในมากกว่าอื่น

ถ้าความต้องการบริโภคน้ำมันน้อย กิจกรรมอุตสาหกรรมก็จะไม่เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ ย่อมจะทำให้ต้นทุนของสิ่งที่มีผลิตถึลดลงสูงขึ้น ซึ่งอาจทำให้จำหน่ายยากและเป็นผลให้กิจการต้องเลิกตั้งไปไม่ได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ธุรกิจการค้า และอุตสาหกรรมให้ขยายตัว เพื่อสนองความต้องการในด้านบริโภคให้พอเพียง เมื่อการค้าและอุตสาหกรรมขยายตัว ก็ย่อมต้องการคนงานเพิ่มขึ้นอีก เป็นโอกาสให้ประชากรที่เพิ่มขึ้นตลอดจนผู้ว่างงานได้มีโอกาสมิ้งานทำและได้มาซึ่งอำนาจซื้อ เพื่อนำไปใช้ในการบริโภคอีก ซึ่งเป็นเรื่องวนเวียนเกี่ยวพันกันอยู่ ฉะนั้น การยุติการเพิ่มประชากรอาจจะกระทบกระเทือนต่อนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็ได้

๓. พิจารณาในด้านสังคม การชักจูงการเพิ่มประชากรโดยส่งเสริมให้ประชาชนใช้วิธีการคุมกำเนิด อาจนำมาซึ่งความเลื่อมคว้ยประการต่างๆ ทั้งในด้านศีลธรรมและปัญหาทางสังคม ดังปรากฏมาแล้วในประเทศญี่ปุ่น เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่แล้วมานี้ ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมอนุญาตให้มีการจำหน่ายยาและอุปกรณ์การคุมกำเนิดอย่างเสรี เพื่อจำกัดอัตราเกิดของประชาชนให้น้อยลง ยิ่งกว่านั้นได้ยอมให้มีการพิมพ์เผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดอย่างกว้างขวาง ผลปรากฏว่า ได้นำความเลื่อมคว้ยมาสู่เด็กหนุ่มสาวญี่ปุ่นอย่างมากมาย เพราะการโฆษณาในเรื่องนี้อีกทีก็ทวีโครมเป็นเครื่องช่วยยู่ให้เด็กหนุ่มสาวมองเห็นผิดเป็นชอบ ในด้านผู้จำหน่ายยาและเครื่องอุปกรณ์คุมกำเนิดก็พากันของดอ้างสรรพคุณยา และอุปกรณ์ของตนจนเกินควร

เป็นเหตุให้เด็กหนุ่มสาวหลงใหลและอุปถัมภ์กัน ๆ ผลที่ได้รับก็คือ ทำให้หญิงตั้งครรถ์โดยมิได้ตั้งใจและไม่มีการแต่งงานเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันสถิติการทำให้แท้งถูกได้เพิ่มสูงขึ้น และศีลธรรมของ บุคคลวัยรุ่นในเรื่องเพศก็ต่ำลงด้วย ฉะนั้น การที่จะเผยแพร่วิธีคุมกำเนิดแก่ประชาชนชาวไทยในขณะที่การศึกษาของประชากรส่วนใหญ่ยังมีระดับดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ จึงเป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาโดย ถี่ถ้วนในทุก ๆ ด้าน

๔. พิจารณาในด้านกำลังอำนาจของชาติ ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากรไม่น้อย กล่าวคือ ถ้าจำนวนประชากรน้อย กำลังในด้านการป้องกันประเทศซึ่งได้แก่การทหารก็มีได้น้อยตามส่วน ในส่วนรวมความสามารถในการดำเนินการทางเศรษฐกิจอาจถูกจำกัดลงตามส่วน ในทางความก้าวหน้าทางเทคนิคย่อมถูกขังไปด้วย

ประเทศที่มีประชากรมากอยู่แล้วหลายประเทศ หาได้พยายามที่จะจำกัดอัตราเพิ่มของจำนวนประชากรลงไม่ เฉพาะประเทศจีนนี้ ในปีหนึ่งๆ มีจำนวนประชากรเพิ่มถึงประมาณ ๓๓-๓๕ ล้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ประชากรจีนที่เพิ่มขึ้นเพียง ๒ ปี จะมีจำนวนมากกว่าจำนวนประชากรของประเทศไทยเสียอีก จึงเป็นข้อที่ควรคำนึงถึง

๕. พิจารณาในด้านนโยบายประชากร แม้จำนวนประชากรจะมีลักษณะการเพิ่มคล้ายคลึงกันในเกือบทุกประเทศ แต่ทุกประเทศหาได้ประสบปัญหาอย่างเดียวกันทุกประการไม่ เช่น ในประเทศที่ขัดข้องความเจริญ โรคที่เป็นเหตุให้คนตายมากย่อมต่างกับประเทศที่เจริญ

แล้ว นโยบายเกี่ยวกับประชากรของแต่ละประเทศอาจไม่เหมือนกัน เช่น ประเทศที่มีประชากรเบาบาง แต่มีความต้องการใช้แรงงานมาก อาจเปิดโอกาสให้คนต่างประเทศอพยพเข้ามาได้ แต่ประเทศที่มีประชากรของตนเองหนาแน่นอยู่แล้ว อาจกีดกันคนต่างด้าวเข้าเมือง เพื่อสงวนทรัพยากรไว้ให้ประชากรในประเทศของตนใช้ บางประเทศ มีอัตราการเมืองและประเพณีขัดกัน อาจกีดกันหรือเข้มงวดเฉพาะบางสัญชาติมิให้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานก็ได้ ทั้งนี้เป็นต้น

นโยบายเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนประชากรว่าควรจะมีมากน้อยเพียงใด จึงควรเป็นเรื่องและปัญหาเฉพาะของแต่ละประเทศจะพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพทางสังคม เศรษฐกิจและความหนาแน่นของประชากรในประเทศของตนเป็นเกณฑ์ และไม่ควรยึดยอดจำนวนประชากรของโลกเป็นเหตุชักจูงให้ทุกประเทศเริ่มดำเนินนโยบายยุติการเพิ่มประชากรเหมือนกัน เปรียบเหมือนในสังคมกลุ่มหนึ่งซึ่งมีทั้งผู้ใหญ่และผู้เยาว์ ผู้ใหญ่ที่เติบโตเต็มที่แล้วจะชักจูงมิให้ผู้เยาว์เติบโตต่อไปอีกหาเป็นการสมควรไม่ ประเทศที่มีประชากรน้อยก็เปรียบเสมือนผู้เยาว์ดังกล่าวซึ่งต้องการความเจริญเติบโตทางร่างกายต่อไปอีกจนกว่าจะบรรลุถึงสภาวะการเป็นผู้ใหญ่ การจำกัดความก้าวหน้าและความเติบโตของผู้อยู่ในเยาว์วัย จึงน่าจะไม่ใช่เป็นการถูกต้อง

นอกจากนี้ การลดอัตราเกิดในเมื่อยังไม่ถึงกาลอันควรนี้ อาจได้รับผลร้ายในอนาคตได้ คือ เมื่อประชากรได้เริ่มลดลงแล้ว ต่อไปถ้ามีความจำเป็นจะต้องการให้ประชากรเพิ่มขึ้นย่อมจะให้ได้ไม่ได้ง่าย

นัก ทั้งนี้ เพราะเมื่ออัตราเกิดเริ่มลดลง ส่วนประกอบตามชั้นอายุ
 ของประชากรหรือโครงสร้างของประชากรทั้งประเทศจะเปลี่ยนรูปไปใน
 ทางที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ประชากรซึ่งมีอายุสูงให้กำเนิดบุตร
 น้อยลง ดังเช่นที่เป็นมาแล้วในประเทศฝรั่งเศส ตลอดระยะเวลาหลาย
 ดิบบีที่แล้วมา รัฐบาลฝรั่งเศสได้พยายามที่จะส่งเสริมการเพิ่มประชา-
 กรทุกวิถีทาง เช่น ห้ามจำหน่ายอุปกรณ์คุมกำเนิดและการทำให้แท้ง
 บุตรโดยกำหนดโทษไว้อย่างหนัก ให้บริการสงเคราะห์มารดาและ
 ทารก แต่ก็ทำได้ประสพผลสำเร็จในการเพิ่มประชากรไม่ ในบางปี
 ปรากฏว่าจำนวนคนเกิดไม่พอเพียงกับจำนวนคนตาย ซึ่งทำให้ยอด
 จำนวนประชากรกลับลดลงไปอีกด้วยซ้ำ ผู้เสนอพอใจในคำกล่าวของ
 าพณฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งกล่าวในพิธีการประชุมสมัชชาว่า นโยบาย
 ประชากรที่จะกำหนดขึ้นนี้ ต้องเป็นประโยชน์แก่ชาติให้มากที่สุด และ
 เป็นอันตรายแก่ชาติให้น้อยที่สุด ฉะนั้น ในขั้นนี้จึงควรระมัดระวังถึง
 อันตรายที่ชาติอาจได้รับในวันข้างหน้าด้วย

เมื่อได้พิจารณาโดยอาศัยหลักและเหตุผลนานาประการดังกล่าว
 มาแล้ว ผู้เสนอมีความเห็นว่า ถ้าประชากรในประเทศไทยยังคงมี
 อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ คืออัตราเกิดมากกว่าอัตราตาย ที่เป็นอยู่ใน
 ขณะนี้ก็ไม่แน่วินิจฉัยว่าประชากรของประเทศจะเพิ่มไปจนถึงขนาดทำให้
 เกิดความอดอยากขาดแคลน ผู้เสนอเห็นว่าอัตราเพิ่มที่ค่อนข้างสูงนี้
 คงจะสูงต่อไปอีกไม่นานนัก หลังจากนั้นอัตราเพิ่มของประชากรจะเริ่ม
 ลดต่ำลง โดยผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในทางอุตสาหกรรมและการ
 ที่ประชากรมีการศึกษาดีขึ้น ประกอบกับหลักการเพิ่มประชากรตาม

ทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นแล้วจะถึงจุดที่อัตราเพิ่มประชากรจะลดลงแล้ว
 ในที่สุดจะถึงจุดที่อยู่ในระดับคงที่ คือโตเต็มตัวเอง ไม่จำเป็นต้องชงก
 การเพิ่มดังที่มีข้อเสนอก่อนในฉบับนี้นี้เลย แต่พร้อมกันนั้นก็เป็น
 หน้าที่ของรัฐที่จะเข้าจัดการเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาดังคม
 และปัญหาสาธารณสุข ฯลฯ ซึ่งเป็นภาระไม่เกินความสามารถที่รัฐ
 จะจัดการได้ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็ถือว่าถ้าประเทศไทยจะพึงต้อง
การนโยบายประชากรแล้ว นโยบายนั้นย่อมหมายถึงนโยบายประชากร
ทางด้านคุณภาพ (quality) ยิ่งกว่าทางปริมาณ (quantity)

สำนักหอสมุด